

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра української літератури

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Основи наукових досліджень

Обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Українська мова та література»

Спеціальність 014 Середня освіта

Галузь знань 01 Освіта

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Факультет філологічний

Мова навчання українська

Розробники: Меленчук Ольга Василівна, кандидат філологічних наук, асистент кафедри української літератури

Профайл викладача [Ольга Меленчук](#)

Контактний тел. **0372584836**

E-mail: o.melenchuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2939>

Консультації Очні консультації: вівторок 14.30 – 16.00

Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Навчальна дисципліна «Основи наукових досліджень» у системі вузівського навчання покликана активізувати науково-пошукову й дослідницьку діяльність студентів та забезпечити цілісне розуміння планування, організації й проведення наукового літературознавчого дослідження.

Тематика курсу вибудована так, що студенти отримують знання з історії розвитку українського літературознавства як науки, знайомляться з працями видатних учених у цій галузі, методикою проведення наукового дослідження, вимогами щодо оформлення наукової роботи, опановують літературознавчу методологію, методи дослідження. Набуті теоретичні знання дозволять застосовувати дослідницьку технологію як при написанні курсових робіт на третьому та четвертому курсах, так і кваліфікаційних наукових досліджень.

2. Мета навчальної дисципліни – дати студентам необхідну інформацію про науку, її роль у розвитку суспільства, виробити у них навички уміння проведення досліджень, роботи з літературними та іншими джерелами, відбору й аналізу інформації, формулювання мети і завдань дослідження, узагальнення наукової інформації, виробити алгоритм написання курсових, магістерських робіт, наукових статей, навчити науково-критично мислити.

3. Пререквізити. «Вступ до літературознавства», «Вступ до спеціальності (Середня освіта)», «Усна народна творчість», «Історія української літератури», «Зарубіжна література».

Постреквізити. «Аналіз поетичного тексту в ЗЗСО», «Лінгвістичний аналіз тексту», «Курсова робота» (на 4 курсі).

4. Результати навчання

Внаслідок опанування навчального матеріалу студент має набути наступних компетентностей, передбачених освітньою програмою:

Загальні:

ЗК 1. Уміння вільно і грамотно здійснювати усну й письмову комунікацію українською мовою.

ЗК 4. Здатність до критичного та абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК 11. Уміння вести фахову дискусію, здійснювати і презентувати власне дослідження на належному рівні.

ЗК 12. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

Фахові:

ФК 6. Володіння теоретичними основами аналізу художнього тексту; знання принципів, методів, способів і прийомів аналізу художніх текстів різних родів і жанрів; вміння здійснювати цілісний, композиційний, проблемно-тематичний та структурно-стильовий аналіз художніх текстів.

ФК 7. Вміння порівнювати різні явища літературного процесу, літературні стилі;

застосовувати різні методи літературознавчого аналізу в науковому дослідженні, володіти сучасними літературознавчими термінами та поняттями.

ФК 8. Здатність вільно орієнтуватися в мовознавчих / літературознавчих напрямках і школах, виявляти їхню специфіку та здійснювати науковий аналіз філологічного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК 20. Дотримання норм професійної етики та принципів академічної доброчесності.

Програмні результати навчання:

ПРН 6. Ефективно знаходити необхідну інформацію, послуговуючись різними джерелами, критично оцінювати та інтерпретувати її.

ПРН 8. Систематично підвищувати рівень своєї професійної діяльності, продуктивно організовувати процес самонавчання та самовдосконалення.

ПРН 16. Використовувати прийоми літературно-критичного аналізу.

ПРН 18. Аналізувати й інтерпретувати художні твори української та зарубіжної літератури й усної народної творчості.

ПРН 20. Здійснювати літературознавчий аналіз текстів різноманітних жанрів, володіти основними поняттями, концепціями і фактами сучасного літературознавства, вільно оперувати літературознавчим матеріалом та термінологією.

ПРН 21. Планувати та здійснювати на належному рівні дослідження в галузі філології та методики викладання української мови та літератури, уміти презентувати результати свого дослідження в наукових публікаціях та виступах на конференціях, семінарах, круглих столах.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин											
		денна форма						заочна форма					
		усьог о	у тому числі					усь ого	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7		8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять		Змістовий модуль 1. Особливості розвитку українського літературознавства: методологія, наукові школи, аналіз художнього твору.											
Тема 1. Вступні зауваги до курсу «Основи літературознавчих досліджень». Літературознавство як наука.	6	2	2			2		7	1				6

Тема 2. Специфіка науково-дослідної діяльності. Академічна доброчесність.	6	2	2			2		6					6
Тема 3. Літературознавча методологія і методи дослідження.	6	2	2			2		9	1	2			6
Тема 4. Літературознавчі школи.	6	2	2			2		6					6
Тема 5. Аналіз художнього твору (поетичного, прозового, драматичного).	10	4	4			2		8	2				6
Тема 6. Образна система художнього твору.	6	2	2			2		8		2			6
Разом за ЗМ1	50	14	14			12		44	4	4			36
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Організація науково-дослідницької діяльності												
Тема 7. Етапи проведення наукового дослідження.	6	2	2			2		7	1				6
Тема 8. Види наукових текстів (тези, наукова стаття, наукова монографія).	6	2	2			2		5	1				4
Тема 9. Науковий стиль писемного мовлення.	6	2	2			2		4					4
Тема 10. Елементи наукового тексту: цитування, перефразування, примітки, додатки.	6	2	2			2		4					4
Тема 11. Реферування та анотування як спосіб подання наукової інформації.	6	2	2			2		4					4
Тема 12. Особливості написання анотацій та рецензій.	6	2	2			2		5	1				4

Тема 13. Принципи укладання бібліографічного опису.	6	2	2			2		5	1				4
Тема 14. Виступ і доповідь на науковій конференції.	4	1	1			2		6		2			4
Тема 15. Підготовка до захисту курсових, кваліфікаційних робіт.	4	1	1			2		6		2			4
Разом за ЗМ 2	55	16	16			18		46	4	4			38
		Змістовий модуль 3. Курсова робота.											
Курсова робота													
Разом за ЗМ 3.	30						30						
Усього годин	135	15	28			62	30	135	8	8			74
Підсумкова форма контролю		Залік											

5.2. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Поняття літературного процесу, його зв'язок із розвитком суспільства.	4
2.	Загальне поняття про літературну епоху, напрям, течію, школу.	4
3.	Література й синтетичні мистецтва.	4
4.	Індивідуальний стиль письменника.	3
5.	Специфіка наукової творчості.	4
6.	Види наукових досліджень і їхня класифікація.	3
7.	Теоретичні основи аналізу художнього твору.	4
8.	Напрями дослідження художнього твору.	4

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Зміст навчальної дисципліни включає теоретичний і практичний компоненти із застосуванням традиційних методів (словесні (лекція традиційна і проблемна); семінари, пояснення, розповідь, бесіда, дискусія); наочні (ілюстрація, демонстрація за допомогою цифрових технологій); практичні (написання творчих робіт, вирішення проблемних завдань) та інтерактивних технологій навчання (індивідуальна, парна і групова роботи; дослідницькі проекти; опрацювання різних джерел інформації).

7. Контроль та оцінювання результатів

навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою. Результати роботи студентів впродовж навчального семестру оцінюються в ході поточного контролю в діапазоні від 1 до 60 балів (включно), а результати підсумкового контролю (іспиту) оцінюються від 1 до 40 балів (включно).

Оцінювання проводять за такими критеріями:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії і методології проблем, що розглядаються;
- 2) ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;
- 3) уміння використовувати теорію при вирішенні практичних завдань, проведенні необхідних розрахунків;
- 4) ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядають;
- 5) логіка, структура викладання матеріалу в роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію;
- 6) самостійність виконання завдань та своєчасність здачі завдань викладачу. Контроль виконання поставлених задач при проведенні практичних занять здійснюється протягом семестру; якщо студент виконує завдання з відсутністю окремих вимог до їх виконання, то оцінка знижується.

Оцінку «відмінно» (або 50% за поточний контроль) ставлять за умови відповідності виконаного завдання студентом за всіма зазначеними критеріями. Відсутність будь-якої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів. Захист ІНДЗ проводять наприкінці навчального модуля який є умовою допуску до підсумкового контролю.

Засоби оцінювання та демонстрування результатів навчання:

1. Усне та письмове опитування.
3. Реферативні доповіді, мультимедійні презентації.
4. Творчі роботи, написання відгуків, рецензій, анотацій.
5. Тестування.

8. Рекомендована література

Фахова (основна):

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М.Зубрицької. Львів, 2002.
2. Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство і культурологія. К., 2008.
3. Безпечний І. Теорія літератури. К., 2009.
4. Білоус Вступ до літературознавства: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2011. 336 с.
5. Білоус П.В. Теорія літератури. К., 2013.
6. Богдан С. Як вибрати тему наукової роботи? Метод. рек. для слухачів МАН. Луцьк, 2001.
7. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. К., 2001.
8. Заболотний О. Як знаходити знання? Організація науково-пошукової дослідницької діяльності учнівської молоді. *Укр. мова й літ-ра в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2003. № 2. С. 94-106.
9. Конспект лекцій з дисципліни «Основи наукових досліджень з лінгвістики і зарубіжного літературознавства» для студентів 2, 3-х курсів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 6.020303 «Філологія(англійська)»/ Укладач І.В. Моргун. МДУ, 2015.
10. Література. Теорія. Методологія / упоряд. та наук. ред. Данути Уліцької ; пер. з польс. Сергія Яковенка. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006.
11. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007.
12. Марко В.П. Аналіз художнього твору. К., 2013.
13. Моклиця М. Вступ до літературознавства. Луцьк : ВНУ, 2011.

14. Наєнко М. Історія українського літературознавства. К. : ВЦ «Академія», 2001.
15. Пославська Н. М. Основи наукових досліджень : методичні рекомендації до курсу. Івано-Франківськ : Голіней О. М., 2017. 164 с.
16. Пахаренко В. Основи теорії літератури. К., 2009.
17. Селігей П. Світло і тіні наукового стилю. К.: ВД «Києво-Могилянська академія», 2016. 627 с.
18. Тулайдан В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Ужгород, 2017. 105 с.
19. Ференц Н. Основи літературознавства. К., 2011.
20. Цехмістрова Г.С. Методологія та організація наукових досліджень: Реком. МОНмолодьспорт України як навч. посібник для студентів ВНЗ / Г.С. Цехмістрова. Слово, 2012.
21. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. 3-є вид., стер. К.: Знання-Прес, 2003.

Допоміжна:

1. Богомаз Ю. та ін. Логіка у практиці конфліктів і суперечки. Дніпропетровськ, 2005.
2. Дамміт М. Логічні основи метафізики. К., 2001.
3. Дебати: Методологічні рекомендації щодо ведення дебатов. К., 2001.
4. Декарт Р. Міркування про метод, щоб правильно спрямувати свій розум і відшукувати істину в науках. К., 2001.
5. Діденко В. Ф. Філософія: Ескізи для самопідготовки. К., 2006.
6. Дуцяк І. Методи формування гіпотез. К., 2006.
7. Еко У. Як написати дипломну роботу: Гуманітарні науки. Тернопіль : Мандрівець, 2007. 224 с.
8. Івакін О. А. Основи епістемології: теорія і методологія пізнання. Одеса, 2000.
9. Карамишева Н. В. Логіка. Пізнання. Евристика. Л., 2002.
10. Колесников О. В. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 144 с.
11. Кохан Я. Українські аналітики й наукова коректність. К., 2001.
12. Мітосек З. Теорія літературних досліджень. Сімферополь, 2003.
13. Філ Рейс. Секрети успішного навчання. Практичні поради для студентів. Львів: Свічадо, 2006. 255 с.
14. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій : підручник. Київ : Академвидав, 2004. 208 с.
15. Філософський енциклопедичний словник. К., 2002.
16. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. Київ : Слово, 2003. 240 с.
17. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник. Київ : Знання-Прес, 2003. 295 с.
18. Штонь О. П., Буда О. П. Курсова робота з української мови : навчально-методичний посібник для студентів-філологів. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2007. 64 с.
19. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня / Автор-упорядник Л. Пономаренко. К., 2007.
20. Яус Г.-Р. Досвід естетичного сприйняття і літературна герменевтика. Київ : Основи, 2011. 624 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Diasporiana. Електронна бібліотека. URL: <https://diasporiana.org.ua/>
2. <http://nauka.profi.net.ua>
3. http://www.men.gov.pl/oswiata/podstawa_programowa/podstawa_programowa.php
4. Академічна доброчесність. URL: http://www.chnu.edu.ua/index.php?page=/ua/akadem_dobr
5. Асіїв Л. В. Курсова робота з українського мовознавства: Методичні вказівки до написання та вимоги до оформлення курсової роботи (для студентів II курсу філологічного факультету спеціальностей 035 Філологія (спеціальність 035.01 Українська мова та література) і 014 Середня освіта (спеціалізація 014.01 Українська мова та література) / Любослава Асіїв. Львів, 2018. URL: <http://philology.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/05/kurs-metod.pdf>

6. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті: (підсумки 10-ї Міжнар. конф. "Крим-2003") [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник. – 2003. – № 4. – С. 43. Режим доступу до журн.: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.
7. Бібліотека ЦДПУ імені В. Винниченка. URL: http://irbis.cuspu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe?LNG=uk&C21COM=F&I21DBN=BD2&P21DBN=BD
8. Буквоїд. URL: <http://bukvoid.com.ua/>
9. Державний архів Львівської області. URL: <https://archivelviv.gov.ua/>
10. Державний архів Чернівецької області. URL: <https://cv.archives.gov.ua/>
11. Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. URL: <http://www.ilnan.gov.ua/index.php/pro-institut/pidrozdily-institutu/viddil-rukopysnykh-fondiv-i-tekstolohii/item/183-arkhiv-rukopysiv>
12. ЛітАкцент. URL: <http://litakcent.com/author/litakcent/>
13. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника. URL: <http://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/golovna2/>
14. Методичні вказівки до написання і оформлення рефератів та курсових робіт з історії української літератури. Режим доступу: <https://studfile.net/preview/5604303/>
15. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3>
16. Наукова бібліотека ЧНУ. URL: <http://library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua>
17. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
18. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <https://nlu.org.ua/>
19. Обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д. І. Чижевського. URL: <https://library.kr.ua/>
20. Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України. URL: <https://csamm.archives.gov.ua/>
21. Центральний державний історичний архів України, м. Київ. URL: <https://cdiak.archives.gov.ua/>
22. Центральний державний історичний архів України, м. Львів. URL: <https://tsdial.archives.gov.ua/>
23. Чернівецька обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. Івасюка. URL: <http://www.library.cv.ua/>
24. Читиво. Електронна бібліотека. URL: <https://chtyvo.org.ua/>